

Ljubljana, 3.3.2026

Ustavno sodišče

Spoštovani,

V SINTEZI-KCD se zadnji dve leti intenzivno ukvarjamo z vprašanjem ustanovitve pokrajin. Razlog je v tem, da ugotavljamo vse večjo odtujenost političnega odločanja od državljanov. Zaradi neustreznega in nedemokratskega volilnega sistema pri nas praktično ne obstoji povezava med izvoljenimi poslanci in volivci, da ne opozarjamo posebej, da po vsakih državnozborskih volitvah ostaja praktično tretjina regij brez zastopnika v DZ; nekatere regije že desetletja.

Eden od uveljavljenih načinov, ki ga uporabljajo praktično vse države, je vzpostavitev srednjega nivoja upravljanja in političnega odločanja med občinami in političnim centrom. Slovenija je edina država v EU, ki te ravni odločanja, torej pokrajin, ni vzpostavila – čeprav imamo to opredeljeno v Ustavi že od leta 2006.

Glede tega smo v SINTEZI-KCD sprejeli naslednje stališče:

»V Ustavi RS je jasno določena obveznost zakonodajalca, da spoštuje načelo skladnosti zakonodaje z ustavo (prvi odstavek 153. člena). V Ustavi tudi ni nobene določbe, zaradi katere bi bilo upravičeno odlašati z ustanovitvijo pokrajin, ali določbe, ki bi prepuščala odločitev o potrebnosti pokrajin na vlado ali državni zbor.

Nesporno je tudi, da je treba takrat, ko je sprejeta sprememba Ustave, uskladiti zakonodajo z novo ustavno ureditvijo. Očitno je, da je danes zakonska ureditev lokalne samouprave pomanjkljiva in v neskladju z na novo urejeno določbo 143. člena o pokrajinah. V neskladju z ustavo pa ni samo dejstvo, da zakon o ustanovitvi občin še ni bil sprejet, zaradi česar obstoji velika in neustavna pravna praznina in neskladnost zakonske in ustavne ureditve, čeprav je od spremembe 143. člena minilo že dvajset let. Ustavno sporne so tudi vse dejavnosti izvršilne oblasti, ki zaobidejo z Ustavo določeno vlogo pokrajin in njihove pristojnosti prenašajo na institucije, ki njihovo vlogo nadomeščajo in s tem posredno tudi odlagajo.

Prizadevanja za ustanovitev pokrajin potekajo že od leta 1999. Takrat je bil naš član prof. dr. Ciril Ribičič prvopodpisani poslanec pod predlogom, da se sprejme zakon o ustanovitvi pokrajin že v letu 1999, vendar ta zahteva takrat ni mogla uspeti zaradi neustrezne ureditve v prejšnjem 143. členu Ustave. Poznejši poskusi sprejemanja zakona o ustanovitvi pokrajin niso uspeli zaradi različnih pogledov političnih strank in njihovih poslanskih skupin na število pokrajin in zaradi nezainteresiranosti izvršilne oblasti, da pride do njihove ustanovitve.

Čeprav je razumljivo, da poskuša izvršilna oblast omiliti neustavno pravno praznino zaradi nesprejema zakona o ustanovitvi pokrajin, je treba poudariti, da so ustavno suspektne tudi vse rešitve, ki prispevajo k temu, da do sprejema ustavno-skladne rešitve ne pride. Ob tem prihajajo iz vladnih krogov stališča, da ustanavljanje pokrajin ni prioriteta vlade in da vlada nasprotuje prenosu kakršnih koli državnih pristojnosti na pokrajine, čeprav Ustava poudarja v tretjem odstavku 143. člena: Država z zakonom prenese na pokrajine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, mora pa jim za to zagotoviti potrebna sredstva.

Za ustanavljanje pokrajin ni odgovorna samo vladna koalicija, ki doslej nikoli ni obvladovala 2/3 večine, določene za sprejem zakona o ustanovitvi pokrajin. Soodgovorne so tudi poslanske skupine in poslanci vsakokratne parlamentarne opozicije.

Kadar je posamezna določba katerega koli zakona v neskladju z Ustavo, jo Ustavno sodišče razveljavi. Kako je mogoče zagovarjati stališče, da Ustavno sodišče ne more storiti ničesar v primeru, kadar zakona, katerega sprejem Ustava izrecno napoveduje in terja, sploh ni, saj je očitno, da gre v tem primeru za veliko hujšo kršitev kot v primeru posamične neustavne zakonske določbe

Zato predlagamo Državnemu svetu, da sestavi ustavno zahtevo, s katero pozove Ustavno sodišče da ugotovi, da je ima sedanja zakonska ureditev protiustavno pravno praznino, ker še ni bil sprejet zakon o ustanovitvi pokrajin in terja od Državnega zbora, da odpravi to neustavnost najpozneje v enem letu.«

Spoštovano sodišče,

sprašujemo, kdaj in na kakšen način bo zapolnjena pravna praznina, ki je nastala z določilom Ustave o obvezni ustanovitvi pokrajin z zakonom leta 2006 in dvajset letnim državno-zborskim ignoriranjem te obveznosti. Prepričani smo namreč, da je sedanja centralizacija upravljanja države eden glavnih razlogov za neustrezen model razvoja (»metropolitanska bolezen«) in hitro naraščanje razlik v razvitosti osrednje regije in periferije države.

Za odgovor se vam vnaprej zahvaljujemo.

SINTEZA-KCD

Emil Milan Pintar, predsedujoči

